

▶ AZ EU STRUKTURÁLIS ALAPJAINAK FONTOS SZEREPE AZ ÉSZAK-ÍRORSZÁGI BÉKEFOLYAMATBAN

Az EU strukturális alapjaiból az utóbbi 20 évben nyújtott stratégiai támogatás fontos eleme volt annak, hogy Észak-Írországból (Egyesült Királyság) a többéves konfliktus után visszatérhessen az élet a normális kerékvágásba. Ez volt az üzenete annak a Brüsszelben január 31-én tartott „Bringing Divided Communities Together – sharing the experience of the EU PEACE programme” (Bizalomépítés a megosztott közösségekben – az EU PEACE programjával kapcsolatos tapasztalatcsere) elnevezésű speciális konferenciának, amelyet Johannes Hahn, az EU regionális politikájáért felelős biztosa kezdeményezett.

„Egyesek meglepődve tapasztalhatták, hogy az észak-írországi PEACE programot a strukturális alapokból fedezték, de ezen nem kell csodálkozni. Napjaink regionális politikája eszköz az EU törekvéseinek megvalósítására, vagyis a munkahelyteremtés, a növekedés és igen, a béke előmozdítására” – jelentette ki nyitóbeszédében Johannes Hahn.

„Az EU PEACE programjai több millió ember életére voltak hatással Észak-Írországból és Írország határ menti régióiban, és segítettek megteremteni azokat feltételeket, amelyekben a béke és megbékélés gyökeret ereszthetett. Az EU regionális alapjai fontos szerepet játszottak egy olyan közös társadalom alapjainak lefektetésében, amelyben minden közösség részesülhet a béke gyümölcseiből” – vélekedett.

JOBBRÓL BALRA:
Johannes Hahn, Peter Robinson
és Martin McGuinness

A konferencia megnyitó előadói Észak-Írország olyan vezető politikai szereplői voltak, mint Peter Robinson tartományi kormányfő és Martin McGuinness, a tartományi kormányfő helyettese, valamint Brendan Howlin ír miniszter. A konferencia központjában a PEACE programot igazoló innovatív projektekről szóló beszámolók álltak, amelyek részletesen bemutatták az elvégzett munkát, és azt, hogy ez a munka a továbbiakban milyen hatást gyakorol az emberek életére.

▶ „PEACE BRIDGE”

2011 júniusában Hahn biztos Észak-Írország és az Ír Köztársaság politikai vezetőinek kíséretében hivatalosan is megnyitotta a „PEACE Bridge” („PEACE hidat”) Derry-Londonderry városában. A PEACE híd az egyik legikonikusabb projekt, amely a PEACE III program támogatásával és az ERFA 11,2 millió eurós hozzájárulásával készült el. Derry-Londonderry városa egyre megosztottabbá vált „a nehéz idők” alatt, és több ezer protestáns költözött el a nyugati partról. A PEACE híd most már fizikailag is egyesíti a folyó két partját, alakjával pedig a Foyle folyó feletti kézfogást szimbolizálja. A híd a város hatásos, új jelképe lett, amely fizikailag és jelképesen is összeköti a két parton élő közösségeket, akik számára a folyó jelentős vallási és felekezeti szakadékat jelentett.

2 milliárd eurós támogatás

1995 és 2013 között Észak-Írország kormánya csaknem 2 milliárd eurót kapott három egymást követő PEACE program keretében, amiből 1,3 milliárd euró az Európai Uniótól, a többi pedig a tagállamoktól származott.

A PEACE program régóta fennálló együttműködés Észak-Írország népe és politikai vezetői, valamint az Európai Bizottság között; a programot az Egyesült Királyság és Írország kormánya is támogatja.

Az EU speciális programokért felelős testületét (Special EU Programmes Body, SEUPB) a békealapok szétesztésének feladatára hozták létre, hogy tényleges projekteken keresztül erősítse a kohéziót, és befogadóbb társadalmat alakítson ki.

Út a társadalmi stabilitás

A finanszírozás és a támogatás az évek során teret adott annak, hogy a helyi közösségek el tudják fogadni a konfliktus utáni életet, illetve segítette a szebb és ígéretesebb jövőt biztosító gyakorlati és stratégiai tevékenységekben való részvételt.

A jelenlegi, 333 millió euró költségvetésű PEACE III program fő célkitűzései közt szerepel a békés és stabil társadalom felé való haladás erősítése, illetve a megbékélés előmozdítása olyan tevékenységek és projektek támogatásával, amelyek segítik a közösségek közötti bizalomépítést.

Peter Robinson, Észak-Írország tartományi kormányfője a következőket mondta: *„Ma már viszonylagos békét és stabilitást élvezhetünk egy olyan időszakot követően, amelynek során 3000 embert gyilkoltak meg, több tízezret pedig megsebesítettek. Az EU segítsége döntő fontosságú volt. Az egész tartományban több ezer projektet támogatott, hogy egy jobb és közös jövőt építhessünk népünknek.”*

Észak-Írország régiója már átalakult, de az út még nem ért véget – figyelmeztetett. *„A közelmúltbeli problémák felhívták a figyelmet arra, hogy sok még a tennivaló.”*

Martin McGuinness miniszterelnök-helyettes kiemelte a 2011 júniusában, Derry-Londonderryben megnyitott Peace híd szimbolikus jelentőségét. Kijelentette, hogy a 14,6 milliárd euróból – ebből több mint 11 milliós uniós támogatásból – épült híd *„örökre megváltoztatta Derry arculatát”.*

A híd közelebb hozza egymáshoz a város két, egykor elkülönülő részét, és bizonyítéka a PEACE program célkitűzéseinek – fejtette ki. *„A korábban ellentétben álló protestánsok vagy katolikusok a hídon átsétálva vagy átkerékpározva egy megüresedett katonai telephelye juthatnak, amely ma már közös térként szolgál számukra. A hidat a megnyitása óta több mint egymillióan használták.”*

Ismeretek és bizalom

A konferencián hangsúlyozták, hogy a PEACE program csak az egyik eleme az észak-írországi békefolyamatnak. Viszont fontos funkciót töltött be azoknak a feltételeknek a fenntartásában, amelyek között az egyéb tevékenységek folytatódhattak.

A programnak néhány igen nehéz és hátrányos helyzetű területen futó projekt kialakításában is szerepe volt. Ezek célja, hogy bevonják a fiatalokat, és felruházzák őket azokkal az ismeretekkel és magabiztossággal, amellyel kezelni tudják, illetve el tudják kerülni a felekezeti közti erőszakot. Ezeket a projekteket gyakran kísérik olyan intézkedések, amelyekkel az állásszerzéshez szükséges készségek is megszerzethetők. A sportot, a digitális médiát és különféle egyéb eszközöket is felhasználnak a fiatalok megszólítására, és segítenek elsajátítani a sokszínű közösségekben való életvitelt, illetve csökkentik annak a kockázatát, hogy a fiatalok szélsőséges csoportok hálójába kerüljenek.

Az EU PEACE program szép példája az Európai Unió béke és megbékélés iránti elkötelezettségének – hangsúlyozta Hahn biztos. *„Ez nem a gyors megoldásokról szól. A hosszú távú együttműködés elősegítését célozza. A PEACE program segített*

LABDARÚGÁST MINDENKINEK

A labdarúgás is kapcsolhat is szolgálhat a megosztott közösségek összetartásának megerősítéséhez. A sport, és különösen a labdarúgás rengeteg emberhez eljut, ezért az Ír Labdarúgó Szövetség az EU PEACE III programjának támogatásával megvalósított *„Football For All”* (Labdarúgást mindenkinek) projektjében százan dolgoznak 53 helyi labdarúgó klubbal együtt azon, hogy a kölcsönös tisztelet üzenetét népszerűsítsék. A projekt hozzásegíti a helyi egyesületeket ahhoz, hogy újra kapcsolatba kerülhessenek a közösségekkel. Limestone United néven még egy a közösségek határain átnyúló futballcsapatot is létrehozta, hogy ezzel is ösztönözzék a két oldal fiataljait a csapatként való együttműködésre.

ALEXANDRA PARK – „A FAL LEDÖNTÉSE”

Az Észak-Belfastban található Alexandra park régóta „vitatt terület” volt, és ezért, mikor 1994-ben sokan dolgoztak egy konfliktusmentes időszak megtervezésén, az éjszakai összecsapások megelőzésére „Békefalat” emeltek a park közepén. A béke megszilárdításának időszakában ez kiváló mementója annak, hogy milyen hosszú utat kell a közösségnek végigjárnia.

A park – a katolikus és protestáns közösségek közti erőszak lecsillapítására felépített 20 éves, 3 méter magas fallal – az elkerülhetetlen változások szimbóluma.

2009-ben a Groundwork NI nevű szervezet segítségével egy új, a lakosságot is bevonó folyamat indult el a park természetes állapotának végleges visszaállítására. Ezt az Európai Uniótól, Belfast önkormányzatától, Észak-Írország Igazságügyi Minisztériumától és az Alpha programból származó, összesen 280 000 angol fontos támogatásban részesítették. A „Békefal” közepén található kapu ma már legalább napi néhány órára nyitva áll, lehetővé téve a fal két oldalán élőknek, hogy teljes egészében élvezhessék a gyönyörű parkot. Sylvia Gordon, a Groundwork NI igazgatója a következőket nyilatkozta: *„A Békefal megnyitásával lehetővé vált, hogy két évtizednyi elkülönülés után a két közösségből származó iskolás gyerekek együtt játszassanak.”*

A folyamat részeként létrejött egy irányító csoport, amely a helyi közösségek kulcsfiguráit egyesíti annak érdekében, hogy megegyezés születessen az Alexandra park létesítményeinek fejlesztéséhez, illetve a fal megnyitásához vezető útra és annak lépéseire vonatkozóan.

„Mielőtt bármit tennénk, segítjük a helyi szintű megállapodások létrejöttét és a tartós kapcsolatok építését” – hangsúlyozta Gordon. *„Számos rendezvényt szerveztünk a parkban a megnyitó előtt, hogy ezzel is a normalitás érzését keltsük. Előrelépést sikerült elérnünk ennek a vitatt területnek az átalakításában, és integrációra törekszünk minden szinten.”*

Tartományszerte mintegy 59 ilyen „békefal” található, eltávolításuk pedig hosszú és bonyolult folyamat lesz – folytatta Gordon. *„További 14 békefallal fogunk foglalkozni Észak-Belfast azon határterületein, ahol igény mutatkozik a békére, és ahol újra össze tudjuk kötni a közösségeket.”*

A Békekapu megnyitása révén a két közösség gyermekei mostantól együtt játszhatnak az Alexandra parkban, 20 éve először.

LENT:
A Groundwork NI elnöke, Paul McErlean (balra) megnyitja az Alexandra parkban található Békekaput David Ford igazságügyi miniszterrel és a Groundwork NI igazgatóját, Sylvia Gordonnal.

abban, hogy az emberek magukénak érezzék a békefolyamatot. Ez egy alulról felfelé építkező folyamat, ahol a résztvevők saját megoldásokkal állnak elő.”

A konferencia hallgatóságában számos más, megoldásokat kereső megosztott régió – többek között a balkáni országok, Líbia, Ciprus, Izrael és a palesztin területek – küldöttei is jelen voltak.

A konferenciával párhuzamosan több más, uniós forrásokból támogatott, a PEACE III program által finanszírozott projektből rendeztek kiállítást, hogy elősegítsék a békefolyamatot, és rávilágítsanak arra, hogyan szolgálhatnak példaként a többi konfliktusövezet számára.

Az EU a „becsületes közvetítő” szerepében

Pat Colgan, az EU speciális programokért felelős szervének (SEUPB) vezérigazgatója azt nyilatkozta, hogy az Unió nemcsak anyagi eszközökkel járult hozzá Észak-Írország sikeréhez, hanem a folyamat fegyelmezett lebonyolításának megkövetelésével is.

„Az Európai Unió egy hétéves támogatási időszak biztonságát kínálta fel, amellyel már elég bátran lehet alapozni” – magyarázta. *„Fontos, hogy az EU semleges teret biztosít – nem áll sem az egyik, sem a másik tábor mellé. A felek így nem tartottak tőle, hogy részt vegyenek a tárgyalásokon. Ez az idő múlásával hozzájárult ahhoz, hogy bizalom alakuljon ki az érintett közösségek között.”*

A konfliktus által hátrahagyott láthatatlan sebek csak sokára fognak begyógyulni – mondta. *„A bizalmat és a tiszteletet nehéz újra kialakítani. Ma már egy konfliktus utáni generáció is él köztünk, amely tovább hordozza magában a megosztottság magvait és a konfliktus örökségét. Alapvető fontosságú, hogy a társadalom aktív tagjaivá tegyük őket. A PEACE IV*

program kidolgozása már folyamatban van. A program a helyi partneri struktúrákra fog összpontosítani, és igyekszik bevonni a fiatalokat, különösen a hátrányos helyzetű területeken. A jelenlegi béke törékeny. Még mindig hatalmas munka áll előttünk”.

Béketeremtési és konfliktuskezelési központ

Az Észak-Írországból élő emberek rengeteg olyan tapasztalatot halmoztak fel a béketeremtés terén, amely másoknak is hasznára válhat. Hogy ezt a tudást átadhassák, egy új béketeremtési és konfliktuskezelési központ épül erre a célra a korábbi Maze/Long Kesh börtön szimbolikus jelentőségű területén. A központ segít az észak-írországi tapasztalatok terjesztésében, és gondoskodik a békefolyamatok emlékének megőrzéséről a jövő generációi számára.

„Ez tisztelgés az azokon a PEACE programokon dolgozók előtt, amelyeknek az eredményei iránt a világ minden tájáról mutatnak érdeklődést: Oroszországból, Palesztinából, a balkáni országokból, Kolumbiából és Dél-Koreából. Ez olyasmiről, amire büszkének lehetünk” – tette hozzá Hahn EU-biztos.

„Ha működésben szeretnék látni a békét az EU-ban, menjenek el bármelyik, határokon átnyúló régióba. Ott megtapasztalhatják, hogyan hasznosíthatók napjainkban az EU regionális politikájának keretén belüli, határokon átívelő együttműködésből származó előnyök a közlekedés és a kereskedelem, sőt a munkalehetőségek, a környezetvédelem és az egészségügyi szolgáltatások terén is. Ne feledjük, a PEACE program egyben a határokon átívelő együttműködési program is. Ezért akartam elhozni Brüsszelbe az érintettek tapasztalatait. A lehető legszélesebb közönségnek szeretném bemutatni az eredményeiket – elsősorban azért, mert megérdemlik az elismerésünket és a köszönetünket, de azért is, mert hiszek abban, hogy a világ más részein is tanulhatnak a munkájukból.”

▶ PEACE I (1995-1999)

15 000 PROJEKT

TELJES ÖSSZEG: 667 000 000 EUR

EU-TÁMOGATÁS: 500 000 000 EUR

A konfliktusból adódó közvetlen problémák megoldásával foglalkozott, úgymint: az elpusztított közösségekkel, az újjáépítéssel, a regenerációval, választott képviselők és civil szervezetek bevonásával erős és befogadó helyi közösségi partnerségek létrehozásával, az áldozatokkal és a túlélőkkel folytatott munkával, illetve a korábbi félkatonai szervezetek visszaintegrálásával.

▶ PEACE II (2000-2006)

7 000 PROJEKT

TELJES ÖSSZEG: 995 000 000 EUR

EU-TÁMOGATÁS: 609 000 000 EUR

A strukturális alapok szabályait szigorú ellenőrzés mellett és a konfliktusból kilábaló régió igényeire szabva alkalmazta. A helyi partneri struktúrák nagyobb bevonásával, valamint a társadalom minden részére kiterjedő, a teljes 2,8 milliós lakosságot érintő helyi akciótervekkel ösztönözte a gazdasági megújulást.

▶ PEACE III (2007-2013)

400 PROJEKT

TELJES ÖSSZEG: 333 000 000 EUR

EU-TÁMOGATÁS: 225 000 000 EUR

Ez a program olyan, az emberek szívére és eszére koncentráló stratégiai csomag, amely a közösségek közötti és a határon átívelő együttműködést segíti elő, kevesebb, viszont nagyobb és stratégiaileg jelentősebb projekttel.

„Az észak-írországi projektek a szemléletmód megváltoztatására irányulnak, és segítenek megszerezni az embereknek azokat a szükséges szakmai ismereteket, amelyekkel hozzájárulhatnak a társadalmi kohézióhoz. Az olyan tőkebefektetési projekteknek, mint a közösségi és üzleti központok, egyértelmű gazdasági értékük van. Ezek a fizikai és emberi tőkébe történő befektetéseken keresztül segít a PEACE program Észak-Írországot a konfliktusból a béke és a jólét felé vezető útra terelni, miközben növekedést idéz elő, és munkahelyeket teremt” – hangsúlyozta.

▶ TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

http://ec.europa.eu/regional_policy/activity/ireland/index_hu.cfm

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/peace/index_en.cfm